

2003

Twente

District : Twente Zuid
Afdeling : Afdeling Justitiële Zaken
Team : Recherche Bijstandsteam
TOL-TEAM

Onderwerp: verhoor getuige Smallenbroek 1

PROCES - VERBAAL

Door ons Hendrik Edelij, brigadier van politie behorende tot de regiopolitie Twente en Sijmen Klaas Roosma, milieuhygiënisch medewerker van de Inspectie Milieuhygiëne en lid van het milieubijstandsteam van het ministerie van VROM, boa 3001358 / 1 Arn, tijdelijk toegevoegd aan het onderzoek contra S.E.Fireworks, werd op maandag 10 juli 2000 omstreeks 10.15 op het politiebureau te Enschede een persoon als getuige gehoord die ons opgaf te zijn genaamd:

Harm Riemer Arend Smallenbroek
geboren op 14 juni 1954
te Enschede
woonachtig Mensinkweg 26,
te 7535 BE te Enschede

Nadat ik de getuige hadden medegedeeld waarover ik hem wilde horen en hem hebben gewezen op het verschoningsrecht danwel niet te hoeven antwoorden indien hem dat kan belasten verklaarde hij:

"Vergunningoverdracht

U vraagt mij of er een formele overdracht heeft plaatsgevonden van de milieuvergunning. De vergunning is overgegaan op de nieuwe eigenaren. Als voorbereiding op de overdracht van SE-Fireworks hebben Pater en Bakker alsmede hun vrouwen drie kwart jaar meegedraaid op het kantoor. Er is toen wel gesproken over de milieuvergunning. De vergunning en de daarbij horende stukken stonden opgeslagen in een klapper voor eenieder toegankelijk. Bakker was er ook altijd bij wanneer een controle-bezoek werd gehouden door de gemeente of mensen van bureau Milan bij ons kwam. Hij was tenslotte ook eerste man. Naar ik weet werd er weinig over de inhoud van de vergunning gesproken. Alleen als er iets niet in orde werd bevonden werd de vergunning inhoudelijk besproken. In ga er van uit dat er in de jaren zoveel over de vergunning is gesproken dat Bakker en Pater deze moeten kennen.

Bouw

U vraagt mij naar de bouw van de bunkers en dergelijke. Deze lagen in dezelfde kast opgeslagen als de klapper van de milieuvergunning. De tekeningen voor de bouwvergunning werden gemaakt door een architect, de naam staat onder de bouwtekeningen. Er zijn destijds berekeningen gemaakt over de sterkte van de bunkers. Daarvan heb ik nog berekeningen. Deze berekeningen zijn door een constructeur gemaakt. De berekeningen zal ik voor u opzoeken. De bunkers zijn in eigen beheer gebouwd. Als er al een aannemer is geweest weet ik daarvan de naam niet meer. Naar ik weet is de bouw conform de tekeningen van de bouwvergunning gebeurd. Tussen de verschillende compartimenten in zaten leidingdoorvoeren voor water. De leidingdoorvoeren zijn dicht uitgevoerd. De waterleiding maakte onderdeel uit van de handbediende sprinkler-installatie. De kraan daarvoor zat in C2 - de werkbunker. De doorvoeren zaten boven in.

Alleen de werkbunker C2 en C1 hadden leidingdoorvoeren in verband met verwarming, waarvan de CV in de technische ruimte van C1 - wat door ons ook wel het hondenok werd genoemd. Er was alleen in C1 en C2 elektrisch aanwezig, dat explosievrij is uitgevoerd. Elektrisch was er alleen voor de verlichting. Schakelaars en stopcontacten zaten alleen aan de buitenkant van de cellen. De CV werkte op aardgas en had een elektronische ontsteking. Naar ik weet zat er geen open leidingdoorvoer tussen C2 en C4 - dat weet ik zeker, tenminste niet in mijn tijd. In C2 zaten zes lichtkoepels en in C1 zaten er twee. Deze lichtkoepels heb ik gehaald in Rotterdam bij de oude haven bij een bouwbedrijf. Ik heb destijds gereageerd op een advertentie in een blaadje. Ik schat dat de koepels een afmeting had van circa 1.50 meter. Wij hebben de koepels op het betonnen dak verwerkt met behulp van bitumen. Ik weet nog dat het koepels van veiligheidsglas of waren van kunststof. Het was dubbelzijdig en gemaakt van hetzelfde materiaal als vliegtuigglas.

U vraagt mij wanneer ik het laatst op het SE-terrein ben geweest.

Dat is geweest juni of juli 1999 toen wij onder toezicht van een advocaat om een deel van onze spullen op te halen. Ook ben ik er in februari 1999 geweest in verband met activiteiten aan het dakleer. Mijn vrouw Annette is het laatste op het bedrijf geweest in februari 1999, naar aanleiding van het kort geding dat door SE-Fireworks is aangespannen om mijn activiteiten te laten stoppen. Ik had in januari namelijk een brief gekregen waarin stond dat ik mij moest onthouden van werkzaamheden op het gebied van vuurwerk en dat mij de toegang tot het terrein werd onzegd. Ik toen mijn vrouw opgehaald bij SE-Fireworks. Mijn vrouw deed toen nog werkzaamheden voor SE-Fireworks, namelijk de overdracht van onder meer administratieve werkzaamheden. Mijn vrouw is daarna niet meer op het bedrijf geweest.

U vraagt mij wanneer er nieuwe sloten op het bedrijf zijn aangebracht. Dat is geweest in mei 1998 na de overdracht van het bedrijf. Dat is destijds door Bakker gedaan. Ik had daarmee het gevoel dat ik niet meer gewenst was op het terrein. Bakker had toen verteld dat hij had gemerkt dat de bunkers niet altijd op slot waren en daarom nieuwe sloten heeft aangebracht.

Deskundigheid

U vraagt mij door wie Bakker en Pater zijn opgeleid.

Beiden hebben veel ervaring opgedaan op mijn bedrijf. Deze ervaring betrof het bezigen van vuurwerk, het uitvoeren en ontsteken van vuurwerk. Daarnaast hebben beiden een PTO-opleiding gevolgd.

U vraagt mij naar de deskundigheid van Bakker en Pater.

Ik weet dat er na de overdracht van het bedrijf zich verschillende schadegevallen hebben voorgedaan. Dat gaat dan om materiele schade, zoals brandschade aan kieren of auto's, danwel lichamelijk letsel. Zo weet ik uit eigen ervaring dat bij een vuurwerk op een kermis in Enschede er veel te grote bommen werden gebezigd in relatie tot de afstand. Bij 10 inch bommen moet minimaal 250 meter afstand worden aangehouden. Die 250 meter was er echt niet. Je kon de vallende stukken vuurwerk gewoon horen vallen op auto's. In mijn beleving wordt er te weinig rekening gehouden met de veiligheid. Ook wil ik nog vertellen dat er helemaal geen controle is van overheidswege. Vanuit concurrentieoverweging staat de veiligheid bij het bezigen onder druk.

Opslag

U vraagt mij of ik bommen los heb opgeslagen.

In de periode dat ik directeur was van SE ben geweest is er een periode geweest dat de bommen los in ieder geval buiten de verpakking waren opgeslagen. Dat deden we omdat het makkelijk was om dan assortimenten -verschillende soorten bommen- in een verpakking klaar te maken voor bijvoorbeeld schows. Het los opslaan van bommen is eruit gegaan toen ik assortimenten direct uit China kon krijgen. Het los opslaan gebeurde in de bunker C14. Dat is geweest tot schat ik 1992. Daarna heeft er geen opslag van los vuurwerk plaatsgevonden.

Brandhandgranaat

U vraagt mij naar brandhandgranaten. Toen u mij heeft uitgelegd wat u bedoeld met een brandhandgranaat kan ik u vertellen dat ik deze dingen nooit op mijn bedrijf heb gehad.

Vuurwerk maken

U vraagt mij naar het zelf maken van vuurwerk.

Er werden in mijn tijd zelf vuurwerkteksten en lont gemaakt. Met lont maken bedoel ik het buizen van lont. Het zwarte ongebuide lont betrokken wij van Waza Chemie in Wuppertal Duitsland. Dat lont werd door ons gebuisd. Dat is overigens lang geleden, nog wel voor 1990. Het maken van tekstborden

is een normale handeling. Tekstborden worden gemaakt door ijzeren pennetjes met luchtdruk in een bepaald model op een houten aan te brengen. Daarop worden met lijm bengalische fakkeltjes geprikt die vervolgens worden doorgebonden met lont. Elk bedrijf maakt zelf tekstborden.

U vraagt mij naar de vulkanen die door van der Nat worden gemaakt. Van der Nat heeft van mij de receptuur gekregen om deze vulkanen te maken. Hij is daarop voor mij vulkanen gaan maken, maar ook voor zichzelf. Vervolgens heb ik deze vulkanen in Engeland laten maken. Toen het daar te duur werd ben ik weer teruggegaan naar van der Nat. Deze vulde voor mij de kokers die door mij werden aangebracht. Deze kokers zijn gemaakt door de Cartonagefabriek te Wierden. Ik wilde mijn eigen sticker op deze kokers. Dat gebeurde niet altijd en zodoende plakte we zelf onze stickers erop. Ik heb destijds zoveel van die kokers ingekocht. Er waren nog van die kokers toen het bedrijf werd overgenomen. Deze lagen in een rode trailer die toen stond opgesteld naast de containers E 12, E 13 en E 14. Later heb ik gezien dat deze in de tuin achter loods is gezet.

U vraagt mij naar de chemicaliën die destijds door van der Nat bij SE-Fireworks zijn opgehaald. Deze chemicaliën waren onder andere schellakpoeder en verschillende zouten. De exacte naam daarvan weet ik niet meer. Dit waren chemicaliën die nog door mijn vader waren aangeschaft. Hij wilde namelijk bengalische fakkeltjes maken, maar dat heeft nooit doorgang gevonden. Het eventueel zelf produceren was duurder dan de kant en klare producten ergens anders kopen. Ik wist nog dat we dat spul hadden liggen in de rode trailer waarin ook de kokers lagen. Ik heb van der Nat toen gevraagd of hij er iets mee kon. Uiteindelijk heeft hij al deze chemicaliën meegenomen. Dat is van der Nat senior geweest. Dat is in 1997 geweest. Vanaf dat moment hebben er geen chemicaliën meer bij SE-Fireworks gelegen.

Er zijn destijds rond 1985 wel proeven gedaan voor het maken van bengalische fakkeltjes of het maken van rookpoeder. Dat gebeurde in een mengmachine die leek op een betonmolen. Deze was toenmaals aangeschaft door mijn vader bij een toeleveranciers voor de bakindustrie. Deze was gemaakt van koper. Ik maakte deze producten destijds zelf. Ik heb nooit een werknemer van mij gevraagd of opdracht gegeven zelf rookpoeder of bengalisch vuur te maken. Ik heb denk ik circa een of twee maanden geprobeerd deze producten te maken. Het had echter geen zin. Ik heb toen van der Nat gevraagd om deze producten voor ons te maken. Zij konden dat veel beter.

U vraagt mij of Bakker ook rookpoeder of bengalisch vuur kon maken. Hij heeft er vaak bijgestaan als ik bengalisch vuur of rookpoeder maakte. Hij heeft zelf ook wel deze producten gemaakt. Hij hielp mij dan. Ik weet zeker dat Bakker of Pater geen kennis van het vervaardigen van rookpoeder en bengalisch vuur hadden.

Bij een aantal vragen krijg ik de indruk dat ik mij door deze te beantwoorden mij in een mogelijk verdachte hoek manoeuvreer. Ik kan de vragen dan mogelijk ook niet helemaal juist inschatten. Ik wil echter volledig medewerking verlenen aan dit onderzoek, aangezien ik de noodzaak daarvan wel inzie."

Nadat de getuige zijn verklaring had doorgelezen, volhardde hij daarbij en ondertekende hij deze

getuige :

Waarvan door mij op ambtseed en ambtsbelofte is opgemaakt dit proces-verbaal dat ik sloot en ondertekende op 10 juli 2000.

H. Edelman

S. K. Roosma